

Sygn. akt IV Ca 541/13

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu IV Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Joanna Kaczmarek-Kęsik (spr.)

Sędziowie: SSO Ewa Mierzejewska

SSO Maria Maziarek-Kaźmierska

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Żuchowska

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2013 roku w Radomiu

na rozprawie

sprawy z wniosku M. Z. (1)

z udziałem M. B. , W. S. , Ł. S.

o dział spadku i zniesienie współwłasności

na skutek apelacji W. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kozienicach

z dnia 12 czerwca 2013 roku

sygn. akt I Ns 111/11

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Kozienicach do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 12 czerwca 2013 roku Sąd Rejonowy w Kozienicach dokonał działu spadku po T. Z. w ten sposób, że własność nieruchomości zabudowanej położonej w K., oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,0058 ha, która odpowiada nieruchomości ujawnionej w księdze wieczystej KW Nr (...) oraz udział w wysokości 1/10 części we współwłasności nieruchomości położonej w K. oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...) o powierzchni 0,0546 ha przyznał na rzecz M. Z. (1) bez spłat i dopłat. Nakazał M. B., W. S. i Ł. S., aby wydali M. Z. (1) nieruchomość zabudowaną położoną w K., oznaczoną w ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,0058 ha, która odpowiada nieruchomości ujawnionej w księdze wieczystej KW Nr (...). Zasądził od M. Z. (1): na rzecz Ł. S. tytułem zwrotu nakładów kwotę 3.033,33 złote oraz tytułem zwrotu wydatków kwotę 1.555,05 złotych, na rzecz W. S. tytułem zwrotu nakładów kwotę 3.933,33 złote oraz tytułem zwrotu wydatków kwotę 1.429,55 złotych, na rzecz M. B. tytułem zwrotu nakładów kwotę 1.033,33 złote oraz tytułem zwrotu wydatków kwotę 1.297,55 złotych. Zasądził od M. B., W. S. i Ł. S. na rzecz M. Z. (1) kwoty po 6.200 złotych tytułem zwrotu części pobranych pożytków oraz zasądził na rzecz M. Z. (1) od W. S. i Ł. S. kwoty po 567,50 złotych tytułem zwrotu części kosztów postępowania.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia:

T. Z. zmarła w dniu 10 sierpnia 1994 roku. Postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2010 roku w sprawie I Ns 371/10 Sąd Rejonowy w Kozienicach stwierdził, że spadek po T. Z. nabyły na podstawie ustawy dzieci: M. Z. (2) i A. S. po 1/2 części każde z nich. A. S. zmarła 24 lipca 2007 roku. Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2009 roku, wydanym w sprawie sygn. akt I Ns 656/09 Sąd Rejonowy w Kozienicach stwierdził, że spadek po niej na podstawie ustawy nabyły dzieci: M. B., W. S. i Ł. S. po 1/3 części każde z nich. W skład spadku po T. Z. wchodzi własność nieruchomości zabudowanej położonej w K., oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...) o powierzchni 0,0058 ha, która odpowiada nieruchomości ujawnionej w księdze wieczystej Kw Nr (...). Działka ta w chwili śmierci spadkodawczyni zabudowana była budynkiem stanowiącym zwartą zabudowę, w którym znajdują się dwa pomieszczenia: jedno z wejściem od ulicy (...), oraz drugie z wejściem od strony podwórka. Pomiędzy pomieszczeniami znajduje się przejście. Nadto T. Z. (1) była współwłaścicielem w 1/10 części działki położonej w K., oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) o powierzchni 0,0546 ha. W dniu 10 czerwca 1992 roku T. Z. (2) zawarła z wnukiem W. S. umowę, na podstawie której „przekazała w użytkowanie” lokal na nieruchomości w K. przy ul. (...) nieodpłatnie na prowadzenie działalności handlowej. Stosownie do zawartej umowy do obowiązków W. S. należało wykonanie napraw i remontów, a w miarę możliwości finansowych doprowadzenie wody bieżącej. W przedmiotowym lokalu handlowym najpierw W. S. prowadził działalność gospodarczą. Następnie część lokalu z wejściem od ul. (...) była wynajmowana najpierw przez A. S., a po jej śmierci przez jej następców prawnych. Z tytułu wynajmu A. S., a po jej śmierci jej następcy prawni, pobierali czynsz. Wysokość ostatniego czynszu wynosiła 400 złotych miesięcznie. Od września 2010 roku, na żądanie M. Z. (1), aby najemca nie płacił czynszu, czynsz nie jest uiszczany przez obecnego najemcę. Po śmierci spadkodawczyni A. S. i jej zstępni poczynili nakłady na przedmiotowy lokal handlowy. A. S. wymieniła drzwi wejściowe. W. S. doprowadził instalację wodno – kanalizacyjną, ułożył na podłodze terakotę oraz wykonał sufit podwieszany wraz z dwoma kompletami opraw lamp, każda z czterema żarzeniówkami. Natomiast Ł. S. wyłożył ściany panelami. Od czasu, gdy W. S. zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, nikt nie korzystał z drugiego pomieszczenia i nie czynił na tę część żadnych nakładów. Po śmierci T. Z. najpierw A. S., a po jej śmierci jej synowie: W. S. i Ł. S., opłacali podatek od spadkowej nieruchomości. W 2011 roku, wnioskodawca i uczestnik M. Z. (1) zapłacili podatek po 1/2 części. Po śmierci T. Z. jej córka A. S. poniosła koszty pogrzebu. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowa w R. wypłaciła jej zasiłek pogrzebowy w wysokości 9.948.000 starych złotych. A. S. poniosła również w 2006 roku koszty nagrobka w kwocie 6.500 złotych. T. Z. (1) była właścicielem gospodarstwa rolnego składającego się z nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki numer(...) o powierzchni łącznej 1,54 ha, położonych w miejscowości P., gmina K.. Umową z dnia 10 maja 1985 roku zawartą w formie aktu notarialnego Rep. A Nr (...), T. Z. (2) przekazała swojej córce A. C. S. własność wymienionego gospodarstwa rolnego. Gospodarstwo to zostało przekazane nieodpłatnie następcy będącemu zstępnym rolnika w celu uzyskania emerytury lub renty na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku. Dla nieruchomości tych została założona księga wieczysta prowadzona przez Sąd Rejonowy w Kozienicach Kw Nr (...). W chwili przekazywania gospodarstwa rolnego nieruchomość była zabudowana budynkiem mieszkalnym wolnostojącym, drewnianym, na podmurówce oraz budynkami gospodarczymi. Sąd Rejonowy uznał, że uczestnicy jako dalsi zstępni spadkodawcy T. Z., obowiązani są do zaliczenia na schedę spadkową gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni 1,54 ha, położonego w miejscowości P., a przekazanego w celu uzyskania emerytury lub renty na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku na rzecz ich wstępnego, tj. A. S.. Wartość nieruchomości spadkowej według jej stanu na dzień otwarcia spadku, a cen aktualnych wynosi 80.500 złotych, w tym wartość nieruchomości zabudowanej położonej w K. przy ul. (...) (działka o nr ewidencyjnym (...)) 68.000 złotych oraz udział 1/10 części we współwłasności działki o nr ewidencyjnym (...) – 12.500 złotych. Wartość gospodarstwa rolnego położonego w miejscowości P. według jego stanu na dzień umowy przekazania gospodarstwa, tj. na dzień 10 maja 1985 roku, a cen aktualnych wynosi 192.900 złotych. Zdaniem Sądu wartość darowizny tego gospodarstwa rolnego należało doliczyć do spadku, który ulega podziałowi między spadkobierców obowiązanych wzajemnie do zaliczenia, po czym obliczyć schedę spadkową każdego z tych spadkobierców, a następnie każdemu z nich zaliczyć na poczet jego schedy wartość darowizny podlegającej zaliczeniu. Według powyższych zasad wartość spadku plus wartość darowizny daje łączną kwotę 273.400 złotych, a schedy spadkowe M. Z. (1) i A. S. to kwoty po 136.700 złotych (273.400 złotych: 2). Zaliczenie na poczet schedy spadkowej A. S. wartość gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni 1,54

ha, położonego w miejscowości P., tj. kwotę 192.900 złotych powoduje, że jej następcy prawni nie są zobowiązani do zwrotu nadwyżki, jednocześnie jednak nie są upoważnieni do dochodzenia udziału przy dziale spadku, gdyż A. S. otrzymała od spadkodawcy T. Z. darowiznę, której wartość była wyższa niż wartość schedy spadkowej.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 1039 § 1 i 3, art. 1041, art. 1042, art. 1037 § 1 k.c. oraz art. 623 w związku z art. 688 k.p.c. Na podstawie art. 624 zdanie drugie w związku z art. 688 k.p.c. nakazał uczestnikom wydanie wnioskodawcy spadkowej nieruchomości, bowiem nieruchomość ta pozostaje w ich w posiadaniu.

Sąd rejonowy na wniosek M. Z. (1) dokonał pożytków pobranych przez A. S. i jej zstępnych za ostatnie 10 lat przed złożeniem wniosku o dział spadku. Zdaniem Sądu do rozliczenia pożytków nie ma zastosowania trzyletni termin przedawnienia z art. 118 k.c., bowiem nie są to świadczenia okresowe. Żądanie rozliczenia pobranych pożytków z rzeczy wspólnej zgłaszane na podstawie art. 207 k.c. mającym na zasadzie art. 1035 k.c. odpowiednie zastosowanie do wspólności majątku spadkowego i do działu spadku, nie dzieli się na świadczenia okresowe, gdyż okresowej płatności nie przewiduje ustawa. Jest ono należnością jednorazową za cały okres ich pobierania, co oznacza, że współwłaściciel może dochodzić wynagrodzenia za cały okres korzystania nie przekraczający jednak 10 lat. Sąd Rejonowy rozliczył pożytki pobrane przez A. S. i jej następców prawnych od marca 2001 roku do sierpnia 2010 roku. Wartość miesięcznego czynszu wynosi 400 złotych przy przyjęciu założenia, że lokal wynajmowany jest przez dziesięć miesięcy w roku, a pozostałe miesiące to okres poszukiwania potencjalnych najemców lub czas remontów lokalu. Tym samym łączna wartość pożytków pomniejszona o czynsz za sześć miesięcy od września 2010 roku do 28 lutego 2011 roku, który nie został pobrany, wynosi 37.200 złotych. Udziały spadkobierców T. Z. wynoszą po 1/2, a zatem ich udziały w pożytkach dają kwoty po 18.600 złotych. Tym samym następcy prawni A. S. powinni zwrócić wnioskodawcy tytułem pobranych pożytków, kwoty po 6200 złotych (1/3 z 18.600 zł).

Współspadkobiercy również w stosunku do wielkości udziałów ponoszą wydatki i ciężary związane z rzeczą wspólną. A. S. i jej następcy prawni opłacali podatek od nieruchomości od 2000 roku. A. S. od 2000 do 2007 roku opłaciła podatek od nieruchomości w kwocie łącznej 1.285,30 złotych. Za 2010 roku podatek od nieruchomości w kwocie 264 złote opłacił W. S., za 2009 i 2008 rok podatek od nieruchomości w kwocie łącznej 515 złotych zapłacił Ł. S.. W 2011 roku podatek od nieruchomości został opłacony po połowie przez wnioskodawcę i uczestnika. W 2006 roku A. S. poniosła koszt nagrobka T. Z. w kwocie 6.500 złotych. Zdaniem Sądu Rejonowego, koszt ten powinien zostać rozliczony według wartości nominalnej. Łączna wartość wydatków poniesionych przez A. S. to kwota 7.785,30 złotych, a zatem wnioskodawca powinien zwrócić jej następcom prawnym połowę tej kwoty (3.892,65 złotych) tj. po 1.297,55 złotych (1/3 z 3.892,55 zł). Nadto M. Z. (1) powinien zwrócić Ł. S. połowę uiszczonego za 2009 i 2008 roku podatku od nieruchomości w kwocie łącznej 515 złotych (tj. kwotę 257,50 złotych), zaś W. S. połowę uiszczonego za 2010 rok podatku od nieruchomości w kwocie 264 złote (tj. kwotę 132 złote). Zatem łączna kwota tytułem zwrotu połowy wydatków należna od wnioskodawcy Ł. S. wynosi 1.555,05 złotych (1.297,55 zł + 257,50 zł), a W. S. wynosi 1.429,55 złotych (1.297,55 zł + 132 zł) i M. B. wynosi 1.297,55 złotych. A. S. poniosła nakład na spadkową nieruchomość w postaci wymiany drzwi wejściowych, zaś W. S. wykonał sufit podwieszany i zamontował lampy, doprowadził instalację wodno – kanalizacyjną i wyłożył podłogę terrakotą, a Ł. S. położył panele ściennie. Wartość nakładu A. S. w postaci wymiany drzwi wejściowych wynosi 3.100 złotych, nakładów W. S. w postaci sufit podwieszanego i lamp – 700 złotych, doprowadzenia instalacji wodno – kanalizacyjnej – 1.000 złotych i wyłożenia podłogi terrakotą – 1.200 złotych (łącznie 2.900 złotych), nakładów Ł. S. w postaci paneli ściennych wynosi 2.000 złotych. Wnioskodawca powinien zwrócić uczestnikom po 1/3 części nakładów poniesionych przez A. S. na wymianę drzwi wejściowych (tj. po 1/3 z 3.100 złotych), a nadto W. S. i Ł. S. całość poniesionych przez nich nakładów, tj. odpowiednio kwotę 2.900 złotych i 2.000 złotych) W ocenie Sądu Rejonowego, rachunki przedłożone przez uczestników znajdujące się na k. 99 - 100, k. 105 i k. 110 nie wskazują w sposób jednoznaczny, iż nakłady i wydatki, o których mowa w tych dokumentach, zostały poczynione na nieruchomość spadkową. Natomiast rachunek z k.92 dotyczy zakupu ruchomości, które nie stały się częścią składową przedmiotowej nieruchomości, stanowiły wyposażenie sklepu, a zatem nie mogą zostać uznane za nakład na nieruchomość spadkową.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia w tym zakresie Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 207 w związku z art. 1035 k.c.

O kosztach orzekł na podstawie art. 510 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł W. S., zaskarżając postanowienie w całości i zarzucając:

- naruszenie art. 684 k.p.c. poprzez brak w sentencji postanowienia ustalenia, co wchodzi w skład spadku po T. Z. i jego wartości, co uniemożliwia zaskarżenie postanowienia w tej części;

- naruszenia prawa materialnego, tj. art. 118 k.c. polegające na jego błędnej wykładni poprzez przyjęcie, że wnioskodawcy jako współwłaścicielowi nieruchomości zabudowanej położonej w K., oznaczonej jako działka numer (...), należy się zwrot po 6.200 złotych od M. B., W. S. i Ł. S. tytułem zwrotu części pobranych pożytków, podczas gdy od 2010 roku nie były pobierane żadne pożytki, a okres przedawnienia dla tych roszeń okresowych wynosi 3 lata;

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 1039 § 1 k.c. w związku z art. 888 i nast. k.c. oraz błędnej interpretacji art. 52 ustawy z dnia 27 października 1977 roku o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin, polegające na przyjęciu, iż darowizna gospodarstwa rolnego przeprowadzona w trybie wskazanym w tej ustawie winna być zaliczona do schedy spadkowej, podczas gdy zdaniem skarżącego darowizna taka nie jest zaliczana do schedy spadkowej, bowiem nie jest darowizną w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego;

- naruszenie przepisów postępowania poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy polegające na braku ustalenia faktu, że M. Z. (1) został obdarowany przez T. Z. udziałem w nieruchomości położonej w miejscowości P., gmina K., która to darowizna powinna być zaliczona do schedy spadkowej.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienie poprzez ustalenie, że w skład spadku wchodzi nieruchomość zabudowania położona w K., oznaczona w ewidencji gruntów jako działka numer (...) oraz udział w 1/10 części we współwłasności nieruchomości położonej w K., oznaczonej w ewidencji jako działka nr (...) i przyznanie ich na własność uczestnikowi W. S. ze stosowną spłatą na rzecz pozostałych uczestników, niezaliczenie na schedę spadkową gospodarstwa rolnego położonego w P. o powierzchni 1,54 ha oraz rozliczenie pożytków za trzy lata wstecz licząc od daty złożenia wniosku o dział spadku, uwzględniając nakłady i wydatki uczestników na wskazane nieruchomości i nagrobek ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna częściowo.

W pierwszej kolejności omówienia wymagają zarzuty naruszenia prawa procesowego kwestionujące prawidłowość ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji oraz sposób sformułowania zaskarżonego postanowienia, które nie zawiera osobnego punktu ustalającego skład spadku.

Zarzut naruszenia art. 684 k.p.c. nie jest zasadny. Wbrew twierdzeniom apelacji Sąd pierwszej instancji ustalił skład i wartość majątku spadkowego po T. Z.. Z treści punktu I zaskarżonego postanowienia jednoznacznie wynika, że w skład spadku po T. Z. wchodzi własność nieruchomości zabudowanej położonej w K. oznaczonej nr ew. (...) o powierzchni 0,0058 ha oraz udział wynoszący 1/10 we współwłasności nieruchomości położonej w K. a oznaczonej nr ew. (...) o powierzchni 0,0546 ha. Wobec tego, iż skład spadku nie był sporny i Sąd dokonując powyższych ustaleń opierał się na istniejących już tytułach własności, tj. odpisie księgi wieczystej Kw nr (...) oraz prawomocnym postanowieniu Sądu Rejonowego w Kozienicach z dnia 27 lipca 2012 roku w sprawie sygn. akt I Ns 133/12 stwierdzającym zasiedzenie, brak było podstaw do formułowania przez Sąd osobnego punktu postanowienia zawierającego powyższe ustalenia. Wartość majątku spadkowego ustalona przez Sąd Rejonowy została wskazana w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia. Wartość nieruchomości położonej w K. stanowiącej działkę nr ew. (...) ustalono na 68000 zł zaś

wartość udziału w nieruchomości stanowiącej działkę (...) na 125000 złotych według stanu tych nieruchomości na dzień otwarcia spadku i cen aktualnych.

Zasadny jest natomiast zarzut niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Rację ma skarżący, iż Sąd pierwszej instancji nie poczynił żadnych ustaleń w zakresie dotyczącym okoliczności czy M. Z. (1) został obdarowany przez spadkodawczynię T. Z. udziałem w nieruchomości położonej w miejscowości P. gmina K..

Okoliczność, iż wnioskodawca otrzymał od matki darowiznę udziału w nieruchomości położonej w miejscowości P. była podnoszona przez uczestników postępowania już w piśmie procesowym złożonym na pierwszej rozprawie w dniu 25 maja 2011 roku (k. 31 – 34) oraz w wyjaśnieniach informacyjnych złożonych przez uczestników na tej rozprawie (k.37). Uczestnicy wnosili o zobowiązanie wnioskodawcy do dostarczenia dokumentów dotyczących własności nieruchomości w P., do których nie mieli dostępu oraz do zaliczenia na tej podstawie darowizny dokonanej na rzecz wnioskodawcy na schedę spadkową. Sąd pierwszej instancji w ogóle nie rozpoznał wniosku dowodowego uczestników a do żądania uczestników zaliczenia darowizny nie ustosunkował się, nie poczynił również żadnych ustaleń faktycznych w tym przedmiocie. Tymczasem na rozprawie w dniu 25 maja 2011 roku M. Z. (1) wyjaśnił, że nie otrzymał od matki nieruchomości w H. i W., bo jest to ziemia po ojcu. Natomiast jest właścicielem nieruchomości położonej w P.. Nieruchomość tę po G. otrzymał od wujka na podstawie aktu notarialnego i spłacał z tej ziemi Z. i K. (k. 37). Tymczasem zdaniem uczestnika W. S. będąca własnością wnioskodawcy nieruchomość położona w P. o powierzchni ponad 5 ha należała do J. G., brata T. Z.. Po śmierci J. G. spadkodawczyni przekazała tę ziemię wnioskodawcy, który uzyskał akt własności (k. 290 verte). Wskazać należy, że rodowe nazwisko T. Z. brzmiało K., a zatem bez poczynienia odpowiednich ustaleń nie można wykluczyć, czy spadkodawczyni należał się udział w nieruchomości położonej w P. bądź własność tej nieruchomości. Nie można wykluczyć również, że z tytułu małżeńskiej wspólności ustawowej była współwłaścicielem nieruchomości w H. i W..

Okoliczność czy wnioskodawca uzyskał od spadkodawczyni przysporzenie majątkowe pod tytułem darmym jest istotna dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej. Sąd Okręgowy podziela pogląd, iż przepis art. 1039 § 1 k.c. nakładający na spadkobierców obowiązek zaliczenia na schedę spadkową otrzymanych od spadkodawcy darowizn obejmuje wszelkie nieodpłatne przysporzenia, które za życia spadkodawcy przeszły do majątku spadkobiercy. Pojęcie darowizny użyte w tym przepisie należy interpretować w taki sposób, iż obejmuje ono również przysporzenia nie mające formy prawnej darowizny ale mające charakter nieodpłatny, jeżeli intencją stron było dokonanie ich na poczet przyszłego spadku. Zatem wskazane przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia przysporzenia polegające na przekazaniu nieodpłatnie gospodarstwa rolnego następcy, będącego zstępnym rolnikiem w celu uzyskania emerytury lub renty na podstawie ustawy z dnia 27 października 1977r. i ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku, jak również nabycie przez spadkobiercę nieruchomości wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego, nabytej przez spadkobiercę z mocy art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 roku, jeżeli spadkobierca uzyskał jej posiadanie przed 4 listopada 1971 roku na podstawie zawartej ze spadkodawcą nieformalnej umowy darowizny albo na podstawie zawartej bez wymaganej formy umowy o dział spadku podlegają zaliczeniu na schedę spadkową (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2002 roku, III CKN 503/00 oraz E. Skowrońska, Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga czwarta, Spadki Wydawnictwo prawnicze, 1995, str. 225-226, orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1975 roku, III CRN 281/75, OSNCP z 1976 roku, nr 10, poz. 212).

Wobec powyższego dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej istotnym było ustalenie czy wnioskodawca uzyskał od spadkodawczyni nieodpłatne przysporzenie, które podlegało zaliczeniu na schedę spadkową. W tym celu należało ustalić czy spadkodawczyni była przed śmiercią właścicielem, współwłaścicielem bądź posiadaczem samodzielnie bądź wraz z małżonkiem nieruchomości położonych w P., H. i W. i czy swoje prawa do tych nieruchomości przekazała nieodpłatnie wnioskodawcy. Sąd winien zatem uwzględnić wnioski dowodowe uczestników i zobowiązać M. Z. (3) do przedstawienia tytułów własności powyższych nieruchomości i na ich podstawie dokonać potrzebnych ustaleń. Jeśli nieruchomość położona w P. została nabyta przez wnioskodawcę w drodze uwłaszczenia, należy zażądać akt uwłaszczeniowych celem ustalenia jaka czynność prawna była podstawą wejścia wnioskodawcy w posiadanie tej

nieruchomości. Ponadto celem dokonania ustaleń w powyższym zakresie Sąd Rejonowy przeprowadzi dowody zgłoszone przez uczestników postępowania.

Przedstawiona wyżej interpretacja art. 1039§ 1 k.c. skutkuje uznaniem za niezasadny zarzutu naruszenia tego przepisu przez błędne zaliczenie na schedę spadkową darowizny gospodarstwa rolnego przekazanego przez spadkodawczynię na podstawie ustawy z dnia 27 października 1977 roku o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin. Przede wszystkim wskazać należy, iż umowa, mocą której T. Z. (1) przekazała gospodarstwo rolne córce A.S. została zawarta 10 maja 1985 roku na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 268), a nie ustawy z dnia 27 października 1977 roku o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin. Wbrew twierdzeniom apelacji w świetle powszechnie przyjętego w doktrynie i judykaturze poglądu zaliczeniu na poczet schedy spadkowej podlegają także przysporzenia nie mające formy prawnej darowizny, jeżeli zostały dokonane nieodpłatnie i jeżeli intencją stron było dokonanie ich na poczet przyszłego spadku. Dlatego na schedę spadkową należy zaliczyć wartość gospodarstwa rolnego przeniesionego na zstępnego w umowie o przekazanie gospodarstwa rolnego następcy, bowiem niewątpliwie umowa ta ma charakter nieodpłatny (por. E. Skowrońska, Komentarz do Kodeksu Cywilnego, Księga czwarta, Spadki, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1995, str. 225).

Chybiony jest również zarzut naruszenia art. 118 k.c. poprzez uznanie, że wnioskodawcy należy się zwrot pożytków jako współwłaścicielowi nieruchomości zabudowanej położonej w K., oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...), podczas gdy od 2010 roku nie były pobierane żadne pożytki, a okres przedawnienia tego rodzaju roszczeń wynosi trzy lata. Prawidłowo Sąd Rejonowy ustalił, że do rozliczenia pożytków nie ma zastosowania trzyletni termin przedawnienia przewidziany w art. 118 k.c. Roszczenie o zwrot pożytków nie jest roszczeniem o świadczenie okresowe. Podstawą prawną dochodzenia tego roszczenia jest art. 207 k.c. a nie przepisy dotyczące czynszu najmu.

Niezależnie od niezasadności zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego brak ustaleń w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy skutkuje uznaniem, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Z tego względu na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu a sprawa została przekazana Sądowi Rejonowemu w Kozienicach do ponownego rozpoznania. O kosztach za instancję odwoławczą orzeczona na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.